

ДЕКЛАРАЦИЯ

на Общото събрание на Физическия факултет
на Софийския университет “Св. Климент Охридски”

Природните науки – физика, химия, биология, и математиката имат фундаментално мирогледно значение и наред с това са в основата на всички материални производства, на грижите за здравето на населението и за околната среда. Поради това изучаването им е основен приоритет в образованието на развитите индустриални страни.

Общото събрание на Физическия факултет на Софийския университет “Св. Климент Охридски” изразява сериозната си загриженост от намаляването на относителния дял на природните науки в подготвяния проектозакон за средното образование. Това би било сериозна грешка с тежки дългосрочни последствия. Засиленото чуждоезиково обучение в средния курс, чиято значимост е безспорна в условията на все по-задълбочаваща се глобализация, не трябва в никакъв случай да става за сметка на орязване на учебните програми по природните дисциплини, информатика и математика, а също така и по такива предмети като история или география. Международни изследвания показват и сега значително изоставане в нивото на подготовката на българските ученици по природните дисциплини. По-нататъшното редуциране на хорариума на тези предмети в рамките на учебната програма на гимназиалния курс ще бъде удар срещу общото образователно ниво на нацията и срещу конкурентоспособността на българските младежи на европейския трудов пазар. То ще предопредели и едно бъдещо сериозно снижаване на нивото на научните изследвания в България.

Обезпокоени сме от липсата в проектозакона на ясни виждания за структурата на учебните програми за 11-ти и 12-ти клас. Само целенасочени учебни планове, фокусирани върху групи от дисциплини – например, математика и природни науки или езици и хуманитарни дисциплини, могат да осигурят ефективното използване на последните два гимназиални класа като необходимо помощно стъпало (преддверие) към следващия етап на образованието – университетското. В тази връзка внасяме конкретни предложения, оформени в отделно приложение.

Настояваме пред Министерството на образованието и науката и пред Парламентарната комисия по наука и образование, да не бъдат допуснати прибързани едностранчиви реформи в българската образователна система, които могат да доведат до по-нататъшно снижаване на нивото на българското средно образование.

Председател на Общото събрание на Физическия факултет:

(доц. д-р Румен Ценов)

Декан на Физическия факултет:

(доц. д-р Димитър Мърваков)

Предложение за изменение на закона за средното образование

В одобрената от Европейската комисия оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика” като основен приоритет е заложено развитието на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности. За постигането на тази цел е необходимо в страната да работят висококвалифицирани специалисти, способни да извършват фундаментални и приложни научни изследвания, да развиват и внедряват в индустрията нови технологии и да произвеждат високотехнологични продукти. През последните години както на Европейския пазар, така и в България, се наблюдава остър недостиг на такива специалисти. Той е съпроводен от следните изключително тревожни явления:

- намаляване на броя на обучаващите се във висшите училища студенти;
- нарастване на броя на младежите, продължаващи образованието си в чужбина;
- рязко намаляване на интереса към природните и технически дисциплини;
- изключително ниско ниво на подготовка по математическите и природните дисциплини, несъответстващо на изискванията на университетското образование. Като следствие, голям брой студенти (до 30 % в някои от природните дисциплини) бързо се демотивират и прекъсват образованието си още през първата година на обучение.

Резултатът от всичко това е, че националната стратегия за изграждане на конкурентоспособна високотехнологична икономика няма да може да бъде реализирана поради липса в страната на необходимия човешки потенциал.

За да се изменят тези негативни тенденции е необходима сериозна реформа в системата на средното образование, която да доведе до рязко повишаване на интереса на младите хора към природните и техническите дисциплини, да позволи на базата на придобитите в гимназиалния курс знания и умения плавен и безболезнен преход от средното към висшето образование и висок процент успешно завършили следването си студенти.

За целта предлагаме в новия проектозакон за средното образование да бъдат включени следните изменения, засягащи гимназиалното обучение:

1. В 8 клас да не се прекъсва образованието по основните дисциплини, като в учебния план се предвидят по 1 час седмично за физика, химия, биология, история и география.
2. Общобразователното обучение на учениците завършва в 10 клас. След завършването му те се разделят на две основни групи – такива, които ще се готвят за постъпване във висши училища (гимназии) и такива, които ще се обучават за придобиване на определена професия (професионални гимназии).
3. В професионалните гимназии, при 30 часова учебна седмица, в 11 и 12 клас се изучават: български език и литература – 2 часа, математика – 2 часа, природни науки (даващи базови знания, необходими за съответното професионално направление) - 3 часа, информатика – 1 час, спорт – 4 часа, професионална подготовка – 15 часа, изборни дисциплини – 3 часа.
4. В гимназиите след 10 клас учениците се разпределят в обособени специализиращи блокове, които могат да бъдат:
 - природонаучни и технически дисциплини;

- хуманитарни дисциплини;
 - изкуства и култура.
5. Блокът по природонаучни и технически дисциплини:
- е за ученици, планиращи да продължат образованието си във висши училища, които подготвят специалисти по природните науки, математика и информатика, технически и инженерни специалности (включително строителство), медицина и икономика;
 - при 30-часова учебна седмица, в 11 и 12 клас се изучават: математически дисциплини – 3 часа, физически дисциплини – 4 часа, химически дисциплини – 4 часа, биологически дисциплини – 4 часа, информационни технологии – 3 часа, чужд език (английски) – 2 часа, спорт – 4 часа, изборни дисциплини – 6 часа.
6. Блокът по хуманитарни специалности:
- е за ученици, които планират да продължат образованието си във висши училища, подготвящи специалисти по история, право, българска и други филологии, философия, социология, политология, журналистика, туризъм и някои икономически дисциплини;
 - при 30 часова учебна седмица, в 11 и 12 клас се изучават: български език и литература – 4 часа, история – 4 часа, география – 3 часа, първи чужд език – 4 часа, втори чужд език – 3 часа, информационни технологии – 2 часа, спорт – 4 часа, изборни дисциплини – 6 часа.
7. Блокът по изкуства и култура:
- е за ученици, планиращи да продължат образованието си във висши училища, подготвящи специалисти в областта на изкуствата и културата;
 - поради високата специфика на този блок, той ще бъде въведен само в отделни училища, като в учебната програма за 11 и 12 клас, задължителни предмети трябва да са български език и литература – 4 часа, първи чужд език – 4 часа, втори чужд език 4 – часа, информационни технологии – 2 часа, спорт – 4 часа, задължителни специализиращи дисциплини – 6 часа, изборни дисциплини – 6 часа.
8. Средно образование се завършва като учениците от блока по природонаучни и технически дисциплини държат задължителен зрелостен изпит по математика и втори по избран от тях предмет. Учениците, завършили блоковете по хуманитарни специалности и изкуство и култура, държат задължителен зрелостен изпит по български език и литература и втори по избран от тях предмет.
9. Учениците от професионалните училища завършват като държат задължителен зрелостен изпит по български език и литература или математика (по техен избор) и втори по избран от тях предмет.

Предложенията в т. 8 и т. 9 трябва да се обсъдят особено внимателно с оглед на приемане на резултатите от зрелостните изпити като вход за университетите.